

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**

Fișe de procedură penală

pentru admiterea în magistratură și avocatură

Ediția a 5-a, revizuită și adăugită

Editura
Stamangiu
2020

Sediul materiei: art. 268-271 CPP.

Noțiune – delimitări de timp înăuntrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acte, dispuse măsuri sau exercitate drepturi.

- ⇒ termenul ajută la exercitarea unui drept procesual, nerespectarea acestuia atrăgând decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

DOCTRINA. Termenele obligă organele judiciare, părțile și ceilalți subiecți procesuali să inițieze și să exercite drepturile procesuale astfel încât să fie asigurate atât soluționarea cauzei în timp optim și previzibil, cât și menținerea unor măsuri procesuale până la momentul la care acestea sunt necesare (A. CRÎȘU, *op. cit.*, p. 579).

NB

Pe lângă noțiunea de termen – definit ca interval de timp – există și sintagme pe care legiuitorul le folosește în conținutul Codului de procedură penală și care vizează desfășurarea anumitor activități.

Exemple:

- de îndată:
 - mandatul de aducere [art. 266 alin. (3) și (4) CPP];
 - autopsia medico-legală [art. 185 alin. (2) CPP];
 - cererea de strămutare [art. 72 alin. (5) CPP];
 - expertiza medico-legală psihiatrică [art. 184 alin. (24) CPP];
 - reținerea [art. 209 alin. (2) CPP];
 - termen de apel pentru cheltuieli judiciare și indemnizații [art. 410 alin. (2) CPP];
- de urgență:
 - efectuarea percheziției domiciliare [art. 159 alin. (9) CPP].

NB

Codul de procedură penală reglementează termene cu executare *uno actu*, cum ar fi: termenul imperativ de punere în executare a hotărârii rămase definitivă [art. 553 alin. (3) CPP]; termenul fixat pentru judecata contestației în anulare (art. 432 CPP); termenul orânduitoriu (de recomandare) de prezentare la primul termen de judecată a persoanei vătămate citate cu mențiunea că se poate constitui parte civilă [art. 353 alin. (3) CPP]; termenul imperativ fix determinat la care inculpatul aflat în stare de deținere trebuie adus obligatoriu la judecător [art. 364 alin. (1) CPP].

NB

Termenele calificate drept intervale de timp în interiorul cărora se poate îndeplini un act, o activitate ori o măsură procesuală pot fi: termenul orânduitoriu pe parcursul căruia persoana supravegheată poate solicita instanței de executare să părăsească teritoriul României [art. 557 alin. (10) CPP]; termenele imperative în interiorul cărora trebuie verificată măsura

arestării preventive [art. 208 alin. (4) CPP], a controlului judiciar ori a controlului judiciar pe cauțiune [art. 208 alin. (5) teza I CPP]; termenul pe parcursul căruia nu este permis a se efectua percheziția domiciliară [art. 159 alin. (3) CPP].

Termenele calificate drept intervale de timp până la care se poate, trebuie sau nu se poate efectua un act pot fi: termenul orânduitoriu până la care partea civilă poate renunța la pretențiile civile [art. 22 alin. (1) CPP]; termenul prohibitiv înainte de care nu se poate dispune sau efectua percheziția domiciliară [art. 158 alin. (1) CPP].

I. CLASIFICAREA TERMENELOR

☞ după drepturile și interesele pe care le protejează:

- termene **procedurale**:
 - sunt acele termene care stabilesc reguli în vederea ocrotirii drepturilor persoanelor ivite în cadrul procesului penal;
 - privesc desfășurarea în timp a activităților procesuale penale;

Exemple:

- termenul pentru exercitarea contestației;
- termenul pentru redactarea hotărârii judecătorești;
- termenul pentru exercitarea căii de atac a apelului;
- termenul pentru rezolvarea de către procuror a plângerilor împotriva actelor de urmărire penală efectuate de către organul de cercetare penală;
- termenul pentru exercitarea plângerii împotriva soluțiilor de clasare.

- termene **substanțiale**:
 - acele termene care privesc drepturi și interese care sunt independente de desfășurarea procesului penal;
 - sunt intervale de timp stabilite prin lege;

Exemple:

- durata măsurilor preventive privative de libertate (reținerea, arestarea, arestul la domiciliu);
- durata măsurilor preventive restrictive de libertate (controlul judiciar, controlul judiciar pe cauțiune);
- termenul maxim de 8 ore în care o persoană poate rămâne la dispoziția organului judiciar, în situația în care este adusă cu mandat de aducere [art. 265 alin. (12) CPP].

Termenele substanțiale privesc în general libertatea individului și protejarea tuturor celorlalte drepturi pe care o persoană le are și care sunt menționate în Constituție. Acestea nu sunt drepturi procesuale.

☞ după durata lor:

- termene **pe ore**;

Exemple:

- termenul de cel mult 24 de ore pentru măsura reținerii;

– termenul de 24 de ore pentru contestarea încheierii date în primă instanță prin care s-a dispus suspendarea cauzei [art. 367 alin. (4) CPP].

- termene **pe zile**;

Exemple:

– termenul de cel mult 60 de zile pentru durata procedurii în camera preliminară (art. 343 CPP);
– termenul de 5 zile de la comunicarea încheierii judecătorului de cameră preliminară, în care procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare [art. 345 alin. (3) teza I CPP];
– termenul de 10 zile pentru declararea apelului [art. 410 alin. (1) CPP];
– termenul de 30 de zile de la data comunicării deciziei instanței de apel pentru declararea recursului în casație (art. 435 CPP).

- termene **pe luni**;

Exemple:

– termenul de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei, pentru introducerea plângerii prealabile [art. 296 alin. (1) CPP];
– termenul de 6 luni pentru introducerea acțiunii pentru repararea pagubei [art. 541 alin. (2) CPP].

- termene **pe ani**;

Exemplu: termenul de un an pentru introducerea cererii de revizuire în cazul prevăzut de art. 457 alin. (1) lit. f) CPP.

↻ după modul în care se calculează:

- termene **de succesiune** – se calculează prin raportare la sensul normal al curgerii timpului;

Exemplu: termenul general de 10 zile pentru declararea apelului [art. 410 alin. (1) CPP] curge pentru procuror, persoana vătămată și părți de la comunicarea copiei minutei.

- termene **de regresivitate** – se calculează în sensul invers al curgerii timpului;

Exemplu: citația în vederea înfățișării pentru suspectul sau inculpatul aflat în străinătate trebuie să fie primită cel mai târziu cu 30 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare [art. 259 alin. (11) CPP].

↻ în funcție de efectele pe care le produc:

- termene **de recomandare** – în interiorul acestor termene ar trebui să se efectueze actul sau să se dispună măsura;

Exemple:

– termenul de cel mult 60 de zile pentru desfășurarea procedurii în camera preliminară (art. 343 CPP);
– termenul de cel mult 20 de zile în care procurorul este obligat să rezolve plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală (art. 338 CPP).

Nerespectarea termenelor de recomandare nu atrage sancțiuni juridice procesuale.

- termene **peremptorii sau imperative** – acele termene înăuntrul cărora trebuie exercitat un drept ori îndeplinit sau efectuat un act;

Exemple:

- termenul pentru introducerea căii de atac a contestației (art. 425¹ CPP);
- termenul de 3 luni pentru introducerea plângerii prealabile de către persoana vătămată.

↪
NB

Încălcarea unui termen imperativ sau peremptoriu atrage:

- decăderea din drepturile neexercitate în termenul prevăzut de lege și
- sancțiunea nulității actului efectuat după depășirea termenului.

Exemple:

- decăderea din exercițiul dreptului de constituire ca parte civilă în cadrul procesului penal (constituirea ca partea civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești) [art. 20 alin. (1) și (4) CPP];
- decăderea din drept a părții care nu a invocat excepția de necompetență teritorială până la începerea cercetării judecătorești [art. 47 alin. (2) și (3) CPP].

- termene **dilatorii sau prohibitive** – sunt termenele după expirarea cărora poate fi îndeplinit sau efectuat un act;

Exemplu: la stabilirea termenului pentru înfățișarea suspectului sau inculpatului aflat în străinătate trebuie să se țină seama de necesitatea ca citația să fie primită cu cel puțin 30 de zile înainte de aceste termene [art. 259 alin. (11) CPP].

↪
NB

Termenele prohibitive funcționează în sensul invers al acelor de ceasornic (ca în cazul termenelor de regresivitate) și sunt opuse termenelor peremptorii sau imperative.

↪
NB

Când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.

↪
NB

Nerespectarea termenului atrage sancțiunea nulității pentru actul îndeplinit.

☞ în funcție de elementul ce stabilește durata termenelor:

- termene **legale** – prevăzute de lege;

Exemplu: termenul de 48 de ore pentru declararea contestației împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive (art. 204-206 CPP).

- termene **judiciare** – stabilite de organele judiciare care desfășoară activitatea procesuală penală.

II. MODUL DE CALCUL AL TERMENELOR

Sediul materiei: art. 269 și art. 271 CPP.

- ☞ în calcularea **termenelor procedurale** se pornește de la ora, ziua, luna sau anul stipulat în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel [art. 269 alin. (1) CPP];

Termenele procedurale se calculează diferit, după cum sunt stabilite:

- pe ore sau pe zile;
- pe luni sau ani.

- ☞ pentru termenele **pe ore sau pe zile – sistemul unităților libere de timp:**
 - nu se socotesc ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește [art. 269 alin. (2) CPP];
- ☞ pentru termenele calculate **pe luni sau pe ani – sistemul calendaristic:**
 - termenele pe luni sau pe ani încep să curgă de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în act și se încheie sau expiră la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an;
 - în cazul în care ziua cade într-o lună care nu are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni;

Exemplu: un termen de o lună început la 31 mai expiră la data de 30 iunie.

- în ipoteza în care ultima zi a termenului cade într-o zi **nelucrătoare**, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează;

În această situație, suntem în ipoteza prorogării legale.

Termenele procedurale **nu** permit instituția suspendării sau a întreruperii.

Excepție: art. 69 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator: „Termenul prevăzut de lege pentru introducerea plângerii prelabile se suspendă pe durata desfășurării medierii. Dacă părțile aflate în conflict nu au încheiat o înțelegere, potrivit art. 56 alin. (1) lit. a), persoana vătămată poate introduce plângerea prelabilă în același termen, care își va relua cursul de la data întocmirii procesului-verbal de închidere a procedurii de mediere, socotindu-se și timpul scurs înainte de suspendare”.

- ☞ calculul **termenelor substanțiale** (art. 271 CPP):
 - în calcularea termenelor substanțiale **pe ore și pe zile** aplicabile în cazul măsurilor privative sau restrictive de drepturi se folosește sistemul **unităților pline de timp**;
 - potrivit acestui sistem, ora sau ziua de la care începe să curgă termenul și ora sau ziua la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia;

↩
NB

În calculul termenelor substanțiale **nu** sunt incidente dispozițiile instituției prorogării legale, ca în cazul termenelor procedurale.

↩
NB

Regula pentru termenele substanțiale pe ore și pe zile este urmată și de excepția potrivit căreia nu întotdeauna termenele substanțiale încep să curgă de la data menționată în act, ci de la o dată ulterioară.

Exemplu: mandatul de arestare dispus în lipsa inculpatului nu are ca dată de pornire a modului de calcul pentru măsura arestării preventive data trecută în mandat – când a fost emis –, ci data de la care mandatul este pus în executare efectiv [art. 233 alin. (2) CPP] – termenul de 30 de zile pentru durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale curge de la data punerii în executare a măsurii față de inculpatul arestat preventiv.

- în calcularea termenelor substanțiale **pe luni și pe ani** sunt incidente dispozițiile art. 186 CP referitoare la „calculul timpului”. Astfel, luna și anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care au început să curgă [art. 186 alin. (1) teza a II-a CP].

↩
NB

Termenele substanțiale pot fi întrerupte sau suspendate.

Exemplu: cursul prescripției se poate suspenda sau întrerupe.

DOCTRINĂ ÎN SENS CONTRAR. Noul Cod de procedură penală nu prevede instituția suspendării sau a întreruperii termenelor substanțiale (M. UDROIU, *Procedură penală. Partea generală, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2018, p. 956.*

III. ACTE CONSIDERATE CA FĂCUTE ÎN TERMEN

Sediul materiei: art. 270 CPP.

- ⇒ **regula** – un act este considerat ca fiind făcut în termen atunci când actul a fost efectuat sau depus la organul judiciar înainte de expirarea termenului prevăzut de lege (deci în interiorul termenului);
- ⇒ de la această regulă există **excepții**, concretizate în imposibilități de depunere a actului la organul competent, care nu țin de persoana implicată;
- ⇒ este considerat ca făcut în termen un act depus de către o persoană înăuntrul termenului prevăzut de lege:
 - la administrația locului de deținere *ori*
 - la unitatea militară *sau*
 - la oficiul poștal, prin scrisoare recomandată;
- ⇒ **dovada depunerii** actului o reprezintă:
 - înregistrarea sau atestarea făcută de administrația locului de deținere pe actul depus *sau*
 - recipisa oficiului poștal *ori*

- înregistrarea sau atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus;
- ☞ o altă **excepție**: când un act care trebuia făcut într-un anumit termen a fost comunicat sau transmis, din necunoaștere ori dintr-o greșeală vădită a expeditorului, înainte de expirarea termenului, unui organ judiciar care nu are competență, se consideră că a fost depus în termen, chiar dacă actul ajunge la organul judiciar competent după expirarea termenului.
- **condiții** care trebuie îndeplinite **în mod cumulativ** pentru a considera actul ca fiind făcut în termen în această situație:
 - depunerea actului s-a făcut la un organ judiciar ce nu avea competența prevăzută de lege pentru soluționarea lui;
 - depunerea actului să se fi realizat în interiorul termenului prevăzut de lege;
 - depunerea actului la organul judiciar necompetent s-a făcut din necunoașterea sau greșeala vădită a expeditorului.

↪
NB

În ceea ce privește **actele procurorului**, acestea sunt considerate ca fiind făcute în termen dacă data la care au fost trecute în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului. Există o **excepție** și de la această regulă – în exercitarea căilor de atac, actele prin care procurorul declară o cale de atac trebuie să fie introduse în termenul prevăzut de lege la instanța competentă în a soluționa calea de atac.

IV. CONSECINȚELE NERESPECTĂRII TERMENELOR

Sediul materiei: art. 268 CPP.

- ☞ **decăderea** din exercițiul dreptului în cauză.
 - la această sancțiune se adaugă și sancțiunea **nulității** actului făcut peste termen;
- ☞ **încetarea efectului** măsurii procesuale – în situația în care măsura procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestui termen atrage de drept încetarea măsurii.
 - această sancțiune este aplicabilă doar pentru termenele substanțiale;
- ☞ aplicarea dispozițiilor privitoare la **nulități**.
 - sancțiunea nulității se aplică pentru celelalte termene procedurale.

↪
NB

Sancțiunea la care face referire art. 268 alin. (3) CPP („dispozițiile privitoare la nulități”) se referă la nulitatea relativă, pentru că nulitatea absolută nu poate fi invocată ca sancțiune pentru nerespectarea termenelor.

TERMENELE

Noțiune		
→ delimitări de timp înăuntrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acte, dispuse măsuri sau exercitate drepturi.		
Clasificare. Exemple. Sancțiunea nerespectării. Calcul		
Termene procedurale	<ul style="list-style-type: none"> – stabilesc reguli în vederea ocrotirii drepturilor persoanelor ivite în cadrul procesului penal; – privesc desfășurarea în timp a activităților procesuale penale. 	<ul style="list-style-type: none"> – termenul pentru exercitarea contestației; – termenul pentru redactarea hotărârii judecătorești; – termenul pentru exercitarea căii de atac a apelului; – termenul pentru rezolvarea de către procuror a plângerilor împotriva actelor de urmărire penală efectuate de către organul de cercetare penală; – termenul pentru exercitarea plângerii împotriva soluțiilor de clasare.
Termene substanțiale	<ul style="list-style-type: none"> – privesc drepturi și interese care sunt independente de desfășurarea procesului penal. 	<ul style="list-style-type: none"> – durata măsurilor preventive privative de libertate (reținerea, arestarea, arestul la domiciliu); – durata măsurilor preventive restrictive de libertate (controlul judiciar, controlul judiciar pe cauțiune); – termenul maxim de 8 ore în care o persoană poate rămâne la dispoziția organului judiciar, în situația în care este adusă cu mandat de aducere.
Termene pe ore	<p>Calcul:</p> <p>Termene procedurale → nu se socotesc ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – termenul de cel mult 24 de ore pentru măsura reținerii; – termenul de 24 de ore pentru contestarea încheierii date în primă instanță prin care s-a dispus suspendarea cauzei.
Termene pe zile	<p>Termene substanțiale → ora sau ziua de la care începe să curgă termenul și ora sau ziua la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – termenul de cel mult 60 de zile pentru durata procedurii în camera preliminară; – termenul de 5 zile de la comunicarea încheierii judecătorului de cameră preliminară, în care procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare; – termenul de 10 zile pentru declararea apelului; – termenul de 30 de zile de la data comunicării deciziei instanței de apel pentru declararea recursului în casație.

Termene pe luni	Calcul Termene procedurale → încep să curgă de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în act și se încheie sau expiră la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. În cazul în care ziua cade într-o lună care nu are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni. Termene substanțiale → luna și anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care au început să curgă.	– termenul de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei, pentru introducerea plângerii prealabile; – termenul de 6 luni pentru introducerea acțiunii pentru repararea pagubei.
Termene pe ani		– termenul de un an pentru introducerea cererii de revizuire în cazul prevăzut de art. 457 alin. (1) lit. f) CPP.
Termene de succesiune	– se calculează raportându-se la sensul normal al curgerii timpului.	– termenul general de 10 zile pentru declararea apelului.
Termene de regresivitate	– se calculează în sensul invers al curgerii timpului.	– citația în vederea înfățișării pentru suspectul sau inculpatul aflat în străinătate trebuie să fie primită cel mai târziu cu 30 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare.
Termene de recomandare	– în interiorul acestor termene ar trebui să se efectueze actul sau să se dispună măsura. Sanctiunea nerespectării → nu există.	– termenul de cel mult 60 de zile pentru desfășurarea procedurii în camera preliminară; – termenul de cel mult 20 de zile în care procurorul este obligat să rezolve plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală.
Termene peremptorii sau imperative	– înăuntrul acestor termene trebuie exercitat un drept ori îndeplinit sau efectuat un act. Sanctiunea nerespectării → decăderea din termen și nulitatea actului efectuat peste termen.	– termenul pentru introducerea căii de atac a contestației; – termenul de 3 luni pentru introducerea plângerii prealabile de către persoana vătămată.
Termene dilatorii sau prohibitive	– după expirarea acestor termene poate fi îndeplinit sau efectuat un act. Sanctiunea nerespectării → nulitatea actului îndeplinit.	– la stabilirea termenului pentru înfățișarea suspectului sau inculpatului aflat în străinătate trebuie să se țină seama de necesitatea ca citația să fie primită cu cel puțin 30 de zile înainte de aceste termen.
Termene legale	– prevăzute de lege.	– termenul de 48 de ore pentru declararea contestației împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive.

Termene judiciare	– stabilite de organele judiciare care desfășoară activitatea procesuală penală.	– fără limită.
--------------------------	--	----------------

Acte considerate ca fiind făcute în termen	
Act făcut în termen	– un act este considerat ca fiind făcut în termen atunci când actul a fost efectuat sau depus la organul judiciar înainte de expirarea termenului prevăzut de lege.
Situații asimilate	<ol style="list-style-type: none"> actul depus prin scrisoare recomandată de către o persoană înăuntrul termenului prevăzut de lege: <ul style="list-style-type: none"> – la administrația locului de deținere; – la unitatea militară; – la oficiul poștal; actul comunicat sau transmis, din necunoaștere ori dintr-o greșeală vădită a expeditorului, înainte de expirarea termenului, unui organ judiciar care nu are competență, chiar dacă ajunge la organul judiciar competent după expirarea termenului fixat; actele procurorului, trecute în registrul de ieșire al parchetului înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului – cu excepția exercitării căilor de atac.

TERMENE – TABEL COMPARATIV

I. După natura lor sau după natura drepturilor și intereselor pe care le ocrotesc – intervalul de timp –	
<p>A. Termene procedurale</p> <p>– înăuntrul cărora sau până la care pot fi îndeplinite sau trebuie să fie îndeplinite anumite acte, să fie dispuse anumite măsuri, sau să se desfășoare anumite activități;</p> <p>– la calcularea lor nu vor intra în durata termenului ora sau ziua la care începe și ora sau ziua la care se împlinește [art. 269 alin. (2) CPP];</p> <p>– la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel;</p> <p>– prorogarea legală a termenelor procedurale – când ultima zi a unui termen care într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează [art. 269 alin. (4) CPP].</p> <p>! I. Tanoviceanu menționează că termenele procedurale pot fi definite ca „toți acei termeni</p>	<p>B. Termene substanțiale</p> <p>– sunt acele termene prevăzute pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • constatarea intervalului de timp scurs pentru executarea pedepsei; • apărarea unor drepturi sau interese extra-procesuale – termenele privind măsurile preventive sau măsurile asiguratorii; <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>de exemplu</i>, termenul de 24 de ore pentru măsura reținerii [art. 209 alin. (3) CPP]; ○ <i>de exemplu</i>, termenul de 30 de zile pentru arestul la domiciliu [art. 222 alin. (1) CPP]. <p>! Potrivit art. 268 alin. (2) CPP, când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.</p>

<p>care sunt dictați numai de nevoia de a sistematiza acțiunea represivă, limitele impuse de acești termeni, neavând alt rol decât a asigura promptitudinea în represiune. Rațiunea acestor termeni rezidă în disciplinarea activității represive și că aceștia sunt modelați pe considerații intrinseci procesului penal”.</p>	<p><i>Excepție:</i> măsurile preventive pot fi prelungite, în funcție de condițiile ce se cer a fi îndeplinite [art. 207 alin. (4) CPP; art. 222 alin. (2) CPP; art. 234 CPP].</p> <p>! I. Tanoviceanu menționează că aceste termene (termenele substanțiale) nu-și găsesc rațiunea în nevoia de a disciplina desfășurarea activității ce conduce la realizarea justiției represive, ci ele sunt izvorâte din nevoia de a pune o limită unor măsuri, acte sau chiar acțiuni care ar paraliza sau limita un drept, un interes, o prerogativă extraprocesuală.</p> <p>Ele nu constituie o reglementare procedurală pură și simplă, ci o garanție a unor drepturi și interese extraprocesuale și numai în mod indirect modelează și mecanismul actelor de procedură care loveau sau limitau drepturile și interesele extraprocesuale.</p>
---	--

II. După efectele pe care le produc		
<p>A. Termene de recomandare – intervale de timp în interiorul cărora se recomandă efectuarea unui act procesual sau procedural; – <i>de exemplu</i>, art. 343 CPP prevede termenul de 60 de zile pentru durata procedurii în camera preliminară, de la data înregistrării cauzei la instanță; – <i>de exemplu</i>, termenul de redactare a hotărârii – art. 406, alin. (1) CPP – hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare.</p> <p>! Pentru respectarea acestor termene de recomandare, legiuitorul nu a prevăzut sancțiuni procedurale, putând însă să se aplice alte sancțiuni cum ar fi: răspunderea disci-</p>	<p>B. Termene peremptorii sau imperative – sunt acele intervale de timp care permit efectuarea actelor în interiorul lor, numai în interiorul duratei lor; – <i>de exemplu</i>, termenul de 30 de zile pentru declararea căii extraordinare de atac a recursului în casație (art. 435 CPP); recursul în casație poate fi introdus de către părți sau de procuror, în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei de apel; – <i>de exemplu</i>, termenul de constituire ca parte civilă – până la începerea cercetării judecătorești; – termenul de declarare a apelului, pentru procuror, persoana vătămată și părți, este</p>	<p>C. Termene dilatorii sau prohibitive – sunt acele termene care permit efectuarea actului, numai după expirarea lor.</p> <p>! Termenele dilatorii sau prohibitive funcționează în sens invers față de termenele peremptorii.</p> <p>– sancțiunea nerespectării lor consta în nulitatea actului; – <i>de exemplu</i>, termenul prevăzut de art. 344 alin. (2) CPP – „termenul stabilit în procedura de cameră preliminară, în care, de la data comunicării, inculpatul, celelalte părți și persoana vătămata pot formula cereri și excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea</p>

<p>plinară a celui ce era obligat prin lege să efectueze actul.</p>	<p>de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel și curge de la comunicarea copiei minutei; – termenul de 20 de zile de la comunicare, pentru a face plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată [art. 340 alin. (1) CPP]. ! Dispozițiile art. 268 alin. (1) CPP prevăd că atunci când pentru exercitarea unui drept procesual, legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.</p>	<p>administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală”. – <i>de exemplu</i>, citarea în cazul suspectului sau inculpatului aflat în străinătate trebuie să fie primită cel mai târziu cu 30 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare; – <i>de exemplu</i>, punerea în executare a unei hotărâri înainte ca aceasta să fie definitivă [art. 551 și art. 552 coroborat cu art. 598 alin. (1) lit. a) CPP], nulitatea ce rezultă din punerea în executare a unei hotărâri înainte de a rămâne definitivă poate face obiectul contestației la executare [art. 598 alin. (1) lit. a) CPP].</p>
---	--	---

<p style="text-align: center;">III. După durată – după timpul în funcție de care se calculează –</p>				
<p>A. Termene pe ore – <i>de exemplu</i>, termenul de 48 de ore pentru introducerea contestației împotriva încheierii de luare a măsurii arestului preventiv în timpul urmăririi penale [art. 204 alin. (1) CPP].</p>	<p>B. Termene pe zile – <i>de exemplu</i>, termenul de 5 zile de la comunicarea încheierii, în care procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare [art. 345 alin. (3) CPP].</p>	<p>C. Termene pe luni – <i>de exemplu</i>, termenul de 3 luni pentru depunerea recipisei de plată a amenzii [art. 559 alin. (1) CPP]; – <i>de exemplu</i>, termenul de 6 luni pentru introducerea acțiunii pentru repararea pagubei [art. 541 alin. (2) CPP]; – <i>de exemplu</i>, termenul de 3</p>	<p>D. Termene pe ani – <i>de exemplu</i>, termenul de 1 an pentru cererea de revizuire [art. 457 alin. (1) CPP].</p>	<p>E. Termene nelimitate – nu este prevăzută o limitare a termenului în care să se desfășoare actul; – <i>de exemplu</i>, contestația în anulare pentru cazul când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal, poate fi introdusă oricând [art. 428 coroborat cu art. 426 lit. b) CPP].</p>

		luni pentru introducerea plângerii prealabile, termen care curge din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei [art. 296 alin. (1) CPP].		– <i>de exemplu</i> , contestația în anulare introdusă oricând când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă [art. 428 alin. (2) CPP].
--	--	--	--	--

IV. După elementul ce stabilește durata termenelor:

<p>A. Termene legale</p> <ul style="list-style-type: none"> – prevăzute în mod expres de lege; – <i>de exemplu</i>, termenul de 24 de ore pentru reținere [art. 209 alin. (3) CPP]; – <i>de exemplu</i>, termenul de 1 an pentru cererea de revizuire [art. 457 alin. (1) CPP]; – <i>de exemplu</i>, termenul de 48 de ore în care trebuie să se pronunțe judecătorul de drepturi și libertăți în legătură cu solicitarea organelor de urmărire penală de transmitere a datelor prin încheiere motivată. 	<p>B. Termene judiciare</p> <ul style="list-style-type: none"> – sunt termene stabilite de organele judiciare (organ de urmărire penală și instanța de judecată); – <i>de exemplu</i>, pentru efectuarea unei reconstituiri (art. 193 CPP); – <i>de exemplu</i>, la efectuarea unei expertize sunt chemate părțile și expertul la termenul fixat de organul judiciar; – <i>de exemplu</i>, efectuarea unei confruntări (art. 131 CPP).
---	---

V. După modul de calcul

<p>A. Termene de succesiune</p> <ul style="list-style-type: none"> – sunt acele termene a căror calculare se face în sensul normal al curgerii timpului (al mersului acelor de ceasornic); – <i>de exemplu</i>, contestația în anulare poate fi introdusă în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei instanței de apel, pentru cazurile prevăzute la art. 426 lit. a), c)-h) CPP – art. 428 CPP. – <i>de exemplu</i>, termenul de apel se calculează de la comunicarea copiei minutei [art. 410 alin. (1) CPP]. 	<p>B. Termene de regresivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> – sunt acele termene care se calculează în sensul invers al curgerii timpului; – <i>de exemplu</i>, art. 91 alin. (2) teza a II-a CPP – termenul de minimum 3 zile acordat apărătorului din oficiu pentru pregătirea apărării – se calculează înapoi de la data fixată pentru judecată; – <i>de exemplu</i>, propunerea de prelungire a arestării preventive împreună cu dosarul cauzei se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive [art. 235 alin. (1) CPP].
--	--

MODUL DE CALCUL AL TERMENELOR	
<p>A. Modul de calcul al termenelor procedurale – potrivit art. 269 alin. (1) CPP, termenele procedurale încep să curgă de la momentul menționat în actul care a determinat curgerea termenului – „la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în actul care a provocat curgerea termenului, în afară de cazul când legea dispune altfel; – în calcularea termenelor procedurale se folosesc două sisteme de calcul: a) sistemul pe unități de timp libere; b) sistemul calendaristic.</p>	<p>B. Modul de calcul al termenelor substanțiale – operează sistemul unităților pline de timp; – nu sunt incidente dispozițiile privind prorogarea legală; – la calcularea termenelor substanțiale (a termenelor care privesc măsurile preventive sau orice măsuri restrictive) ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul, intră în durata acestuia; – <i>de exemplu</i>, măsura arestării unei persoane pentru o perioadă de 20 de zile care începe să curgă pe 4 mai la ora 20, expiră pe 23 mai la ora 20; – la calcularea termenelor substanțiale pe luni și ani, luna și anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care a început să curgă termenul; – <i>de exemplu</i>, dacă o metodă specială de cercetare a fost autorizată de procuror și prelungită de către judecătorul de drepturi și libertăți – art. 144 CPP – nu poate depăși 6 luni deci dacă măsura începe pe 2 martie și se sfârșește la 1 septembrie.</p> <p>! Termenele substanțiale pot fi întrerupte sau suspendate.</p> <p>– <i>de exemplu</i>, cursul prescripției se poate întrerupe – art. 163 alin. (1) CP – „Cursul termenului de prescripție a executării pedepsei se întrerupe prin începerea executării pedepsei”.</p>
<p>a) Sistemul pe unități libere de timp – în calcularea termenelor procedurale stabilite pe ore sau pe zile, legiuitorul [art. 269 alin. (2) CPP] a prevăzut sistemul unităților libere de timp, potrivit căroră, nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește; – <i>de exemplu</i>, termenul de reținere de 24 de ore care începe să curgă luni la ora 10, se consideră împlinit marți la ora 12; – <i>de exemplu</i>, termenul de 20 de zile care începe să curgă în 2 martie 2019 se va împlini în 23 martie 2019; – <i>de exemplu</i>, un termen de 3 zile al cărei curgere începe luni, se împlinește vineri. ! Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni [art. 269 alin. (4) CPP].</p>	<p>Acte considerate ca făcute în termen <i>Regula:</i> este considerat ca fiind făcut în termen, actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la organul judiciar. <i>Excepții:</i> – actul depus la</p> <ul style="list-style-type: none"> • administrația locului de deținere; • unitatea militară; • oficiul poștal prin scrisoare recomandată;
<p>b) Sistemul calendaristic – potrivit art. 269 alin. (3) CPP, termenele procedurale calculate pe luni sau pe ani expiră, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an; – <i>de exemplu</i>, un termen de o lună care începe să curgă la 31 mai expiră la 30 iunie sau care începe să curgă la 15 septembrie expiră la 15 octombrie.</p>	

! Dacă ultima zi a termenului pe luni sau pe ani cade într-o lună ce nu are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni.

– *de exemplu*, un termen de o lună care începe să curgă la 31 mai expiră la 30 iunie, sau un termen care începe să curgă la 31 octombrie expiră la 30 noiembrie.

! În cazul termenelor pe zile, luni sau ani, când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează [art. 269 alin. (4) CPP] – este instituția prorogării legale a termenului.

– *de exemplu*, un termen de 3 zile care începe să curgă marți, se împlinește luni și nu sâmbătă;
– *de exemplu*, termenul de o lună a cărei curgere începe pe 31 martie, expiră pe 2 mai dacă 30 aprilie cade sâmbătă, operând prorogarea legală și 1 mai, este sărbătoare legală.

! Prorogarea legală operează doar pentru termenele pe zile, luni și ani.

– termenele procedurale nu permit instituția suspendării sau a întreruperii.

- înregistrarea sau atestarea făcută de către administrația locului de deținere pe actul depus;

- recipisa oficiului poștal;

- înregistrarea ori atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus;

→ servesc ca dovadă a datei depunerii actului.

– dacă actul a fost trimis prin poșta electronică, el va fi considerat a fi în termen, atunci când a fost înregistrat de organul judiciar;

Excepție: când un act care trebuia făcut într-un termen a fost comunicat sau transmis din necunoaștere sau din greșeala vădită, înainte însă de expirarea termenului, unui organ judiciar necompetent, este considerat că a fost făcut în termen, chiar dacă actul ajunge la organul judiciar competent după ce expiră termenul fixat;

– actul efectuat de procuror este considerat ca făcut în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege;

– sunt exceptate de la această regulă căile de atac;

– în exercitarea căilor de atac, actele prin care procurorul declară o cale de atac trebuie să fie introduse în termenul prevăzut de lege la instanța competentă să soluționeze calea de atac.